

Fylkesvalgprogram

Liberalistene 2019-2023

Fellespunkter for politiske fylkes- og regionlag med Liberalistene i navnet.

Innledning

Liberalistene skal male regionen lilla. Desentralisering av makt og innflytelse er grunnleggende. Det betyr stadig mer frihet til den enkelte borger og mindre innflytelse til politiske og byråkratiske organer. Den viktigste oppgaven for Liberalistenes regionspolitikere blir å redusere fylkeskommunens arbeidsoppgaver, alternativt få flere arbeidsoppgaver fra staten, hvis det kan bidra til å redusere statens omfang.

Liberalistene vil konsekvent arbeide for det prinsippet at beslutninger skal fattes nærmest mulig individet, dersom ikke individet selv tillates å fatte beslutningen. Derfor ser vi positivt på regionalisering av Norge. Dersom det politiske Norge lykkes med å redusere det offentlige oppgaver vesentlig kan vi være positive til å fjerne regionsleddet i forvaltningen. Men det gir ingen mening å fordele regionenes ansatte og arbeidsoppgaver på staten og kommunene og så fjerne regionene. Oppgavene må fjernes permanent fra offentlig sektor og det er useriøst å late som om det er noe å spare på å fjerne et forvaltningsnivå når man mener staten skal ha samme størrelse og vokse videre i samme takt som før.

Liberalistene vil fremme forslag om å avvikle kommunal/fylkeskommunal partistøtte og stemme mot forslag om utbetaling av slik, både til partigrupper og partiorganisasjoner.

Liberalistene har stor tro på samarbeid og solidariske løsninger, men ikke når de er skattefinansierte. Vi mener at frivillighet er det eneste gode utgangspunkt for fellesskap, fordi det utløser mer ressurser, stor velvilje og kreativ tilnærming til enhver aktivitet.

Liberalistene ser flere mulige fordeler med regionsreformen, men er åpen for å splitte disse opp i mindre regioner, hvis dette er et ønske som tydelig kommer til uttrykk i befolkningen. Vi er skeptiske til den nye regionen Finnmark-Troms, som vi mener får for stor geografisk utstrekning.

Videregående skoler

Liberalistenes mener at videregående skole for mange elever som ikke har ambisjoner om akademisk utdanning er bortkastet. Det brukes i dag unødig mye ressurser på at absolutt alle i hvert ungdomskull skal følge et utdanningsløp de ikke egentlig ønsker. Vi forstår argumentet om at «drop outs» oppdager at de får lite interessante og dårlig betalte jobber uten fullført utdanning eller fagbrev. Men vi mener hovedproblemet for denne gruppen ungdommer er at de lokkes inn i velferdssjellen hvor de lever av sosialhjelp og senere går inn i et livsløp som alt for ofte ender med uføretrygd.

I samfunnet Liberalistene fremmer vil «drop outs» snart oppdage at de er avhengige av å arbeide, selv om de ikke er fornøyde med jobben de har fått. Alternativt vil de snart søke seg inn mot skolegang igjen. Liberalistene vil, innenfor dagens system, legge best mulig til rette for at tidligere «drop outs» i alle aldre tilbys skoleplass. Liberalistene ønsker i størst mulig grad å redusere akademisk orientert andel av undervisningen innen praktiske fagretninger. Videregående skole skaper i dag unødig mange tapere av personer som har gode praktiske ferdigheter og mange ettertraktede kvaliteter, men som ikke når opp med all teorien de forventes å lære.

I den grad det er mulig vil Liberalistene at det legges til rette for praktiske utdanningsløp i arbeidslivet, i næringslivets egne lokaler. Liberalistene observerer at alle våre politiske motstandere er opptatt av problemene med å skaffe nok lærlingplasser. I den grad de ville løse dette problemet er det kun et spørsmål om pris, dvs hvor mye utgifter som påløper opplæringsbedriften, men det snakkes det lite om.

Liberalistene mener problemet er mer fundamentalt. Problemet oppsto da staten innførte lovfestet rett til tre års videregående opplæring. For mange ungdommer, som ikke passer inn i et slikt utdanningsløp, ble presset til teoretisk utdanning. Resultatet er at staten utdanner for mange akademikere, ofte innen fagretninger som ikke kan komme til praktisk nytte, og mange av disse føler de ikke passer til å søke på jobber som er lavere betalt enn det de mener de burde få med slik utdanning.

Resultatet er at mange norske ungdommer med utdanning avviser å ta jobber med lønn i lavere sjikt, og disse jobbene gjøres istedenfor av innvandrere fra EØS og andre steder. Liberalistene mener dette er en helt feil utvikling.

- Liberalistene mener det offentlige ikke bør drifte utdanningsinstitusjoner, men overlate videregående skoler til det sivile marked
- Liberalistene vil arbeide for at pengene skal følge den enkelte elev, dermed vil gode skoler få mange elever og godt skussmål
- Liberalistene mener det skal være opp til hver enkelt skoleeier å avgjøre hvilke regler som skal gjelde for fravær, så lenge fylkeskommunen er skoleeier bør avgjørelsen om fraværeregler tas av den enkelte rektor. Hvis mange elever ser seg tjent med «frivillig tvang» som gir strenge regler, vil disse skolene bli populære og omvendt.
- Liberalistene ser det ikke som negativt med «drop outs» fra videregående skoler. Det negative er måten disse behandles av det offentlige i ettertid, som gjør dem uegnet for arbeidsmarkedet ved at de lever på offentlig bistand i årevis.
- Liberalistene anser lærere og lektorer som ekspertene på pedagogikk og skole. Politikere og administrasjonen i regionskommunen skal i minst mulig grad blande seg inn i deres arbeidshverdag med krav om rapporteringsplikt etc. Det ansvaret skal den enkelte rektor ha, i samråd med den enkelte skoles styre og pedagogiske stab.

Miljø

Liberalistene tar miljøskader og forurensning på alvor. Vi mener den beste måten å sikre at miljøet ivaretas er ved å sikre eiendomsretten. En privat eier vil sjelden forsøple eller forringe sin egen eiendom og vil heller ikke tillate at andre gjør det. Problemet oppstår når fellesskapet eier eiendom og ikke reagerer på forsøpling og forurensning fordi ingen føler et direkte eller personlig ansvar for eiendommen. Et eksempel på det er strandsoner hvor enkelte fylkeskommuner har et stort søppelproblem.

- Liberalistene ønsker at fylkeskommunen skal stimulere frivillige organisasjoner som plukker søppel og søke samarbeid med private som donerer penger til formålet.
- Liberalistene ønsker at fylkeskommunen skal politianmelde personer som kaster søppel i de tilfeller det foreligger mistanke om hvem som har gjort det ut fra søppelets karakter, vitnebeskrivelser eller annet.
- Liberalistene vil ta initiativ til at strandsonen selges til det sivile samfunn. Dette vil ikke gjøres ut fra det motiv at det skal bygges i strandsonen, men vi mener fylkeskommunen hadde vært bedre tjent med at eksempelvis en jeger- og fiskeforening eller et naturvernforbund hadde eid en kystlinje enn kommunen. Strandlinjen ville naturlig nok vært solgt med klausuler som ivaretar rettigheter til bruk og andre juridiske forhold det er naturlig å ta med i denne sammenhengen.

Liberalistene må følge statens rent juridiske pålegg om tiltak hva gjelder reduksjon av CO₂-utslipp, men vil helst prioritere saker der toksikologisk rapport fra Statens forurensningstilsyn som redegjør for forurensningen foreligger. Partiet kommer ikke til å foreslå, starte eller gjennomføre noe tiltak som strekker seg lenger enn statlige pålegg. Det finnes ikke observasjoner som viser at CO₂-økning forårsaker temperaturøkning, mens det motsatte er vist. Skulle man likevel

velge å tro på hypotesen om temperaturøkning så vil en slik økning ha mer positive enn negative effekter, for eksempel er det aldri produsert så mye hvete på jorden som i dag.

Liberalistene anerkjenner at det er flere fordeler med forskning på og utvikling av alternative energikilder, men ser ikke på sol- og vindenergi som interessant før det foreligger målbare bevis på at det er en finansielt lønnsom investering uten subsidiering.

Liberalistene ser på elektriske- og hybridbiler som gode alternativer til bensinbiler i kommunens bilpark, dette først og fremst av hensyn til lokalt miljø, spesielt i tettbygde strøk.

Fylkeskommunen skal på selvstendig grunnlag og i samarbeid med NSB, busselskaper og regional sammenheng arbeide for tilstrekkelig og gratis eller rimelige parkeringsplasser for pendlere.

Tannhelsetjenester

Kommunen har plikt til å yte gratis tannlegetjenester til barn og unge under 18 år og betale tannhelse for enkeltpersoner etter behovsprøvde kriterier. Denne tjenesten skal leveres innbyggerne til best mulig pris for ønsket kvalitet, noe som ikke nødvendigvis må skje lokalt. Hvis praktisk mulig kan tjenesten kjøpes i utlandet der det er lønnsomt.

Museer og arkeologi

Liberalistene mener fylkeskommunen ikke er rette instans til å ta seg av drift, investeringer i og vedlikehold av museer og lignende. Vi vil støtte videre drift, men uten fylkeskommunens medvirkning. En måte å få til dette er å etablere fond som gis til stiftelser og frivillige organisasjoner som driver museene videre.

Ideelt ønsker Liberalistene at all arkeologisk virksomhet og alle som arbeider med å bevare historiske bygninger samles i stiftelser som overføres til det sivile samfunn. Det ligger potensielle inntekter i å gi allmennheten tilgang til arkeologiske funn og historiske steder og slike stiftelser kan suppleres med et eget fond som bistand for videre drift.

Beslutninger om hvor det er historisk interessant å gjøre arkeologiske undersøkelser bør tas sentralt for hele Norge, ikke i fylke for fylke. Fortidens mennesker passet ikke på å fordele sin aktivitet etter dagens regionsgrenser, Norge bør derfor ses under ett. Liberalistene ønsker derfor å sentralisere mest mulig av det arkeologiske miljøet i Norge til én lokasjon. Helst bør en sivil organisasjon overta oppgaven med riksdekkende koordinering.

Liberalistene ser verdi i å bevare og studere fortidsminner. Men arkeologene har fått for mye makt til å forlange finansiert graving i områder som eier vil omregulere for bygging, der det er minimal sjanse for å finne annet enn de samme typer kullrester, flintstein og pilspisser som man finner i alle tilsvarende områder. For eiers regning, uansett resultat av utgravinger. Bevisbyrden for at utgraving er nødvendig må pålegges den som ønsker arkeologisk undersøkelse, og regningen for utgravingen må belastes den som har økonomisk eller annen interesse av resultatet.

Det arkeologiske miljøet har, i ledtog med store deler av det politiske miljø fattet spesiell interesse for å beholde siktlinjer. Eksempelvis tillot ikke fylkesmannen bygging av en 30 meter høy pipe i siktlinje til Gokstadhaugen der Vikingskipet Gokstadskipet ble funnet. Begrunnelsen var at sikten fra haugen skulle

være mest mulig i tråd med det den var da skipet ble gravd ned. Liberalistene vil motsette seg krav om siktlinjer over andres eiendom.

Liberalistene vil opprette en ankeinstans for arkeologenes krav til å gjøre undersøkelser. Undersøkelsene som foretas bør ideelt betales av stiftelsen som eier det arkeologiske selskapet, eller staten.

Knutepunkter

Liberalistenes politiske motstandere er svært opptatt av begrepet «knutepunkt»-utvikling, som i praksis betyr at det skal settes kjepper i hjulene for bolig, industri og handel i bestemte områder av fylket. Boligbyggingen ønskes sentralisert i enkelte områder og motivet er at beboere da i større grad kan sykle, gå eller ta kollektivtransport til jobb.

Liberalistene mener en slik tankegang er gammeldags og bakstrevsk. Den enkelte person og familie skal ha anledning til å bosette seg fritt hvor som helst. Det er en klar overvekt av mennesker som selv ønsker å bo i tettsteder og byer, derfor er det ikke behov for at politikere skal regulere folk sine egne valg ytterligere.

Næringsutvikling

Liberalistene mener at reguleringer og andre begrensninger som hindrer oppstart eller videreføring og utvidelse av næringsvirksomhet er en stor ulempe for hele regionen. Liberalistene skal tilrettelegge for et konkurransedyktig og variert næringsliv. Det er kun fri konkurranse mellom flere aktører som kan skape best mulig tilbud av varer, tjenester og arbeidsplasser. Reguleringer og offentlige monopoler skal på sikt avvikles.

Subsidiering av næring som ikke greier å skaffe finansiering i kredittmarkedet er et virkemiddel uten bærekraft. Det er ikke en offentlig oppgave å ta næringslivets rolle i å bistå gründerbedrifter med kontorplasser, næringsstøtte eller andre former for bistand som koster skattebetalerne penger. Politikere og administrasjon er ikke de rette til å plukke vinnere blant gründeridéer eller avgjøre hvilke ideer som fortjener hjelp.

Arbeidsplasser er sikrest og muligheter for ny jobb er best i områder der man har et dynamisk og lønnsomt næringsliv. Liberalistene vil alltid gjøre sitt beste for å sikre næringsdrivende best mulig vilkår på alle områder, inkludert forutsigbare rammer.

Gi alle søkefrister en absolutt maksimal behandlingstid av gyldige søknader. Hvis kommunen/fylke ikke har avslått søknaden, skal enhver gyldig søknad regnes som vedtatt ved slutt av behandlingsfristen.

Samferdsel

Effektiv og trygg samferdsel er viktig for innbyggerne, næringsutviklingen og bedriftenes konkurranseevne i fylket. Liberalistene ser det som en så viktig oppgave at det ikke burde overlates til politikere å styre den. Liberalistene innser at Stortinget bestemmer og legger føringer for hvordan fylkeskommunen kan løse oppgaven og vil føye seg deretter.

Liberalistene anser at det som gir best mulig tilbud av transporttjenester på sikt, er fri konkurranse. I den grad loven åpner for det, vil Liberalistene jobbe for at fylkeskommunen skal utstede transportløyver for buss, drosje og lignende til alle som oppfyller lovens krav.

Liberalistene er opptatt av at samferdselstiltak kun gjennomføres der det virkelig er behov for det, et behov som de selv har dem kjenner best.

Vei

Liberalistene vil legge til rette for privat veibygging og er prinsipielt for fullstendig brukerfinansierte veier. Bil er et stort gode, ikke minst i landlige områder der avstandene gjør behovet for rask, enkel og fleksibel transport ekstra stort. Den nasjonale avgiftspolitikken gir i praksis rasjonering av bilbruk, noe som fører til redusert livskvalitet for mange. Motorisert, fleksibel og personlig transport er et reelt behov, og vi vil som sosialt positivt tiltak gjøre alt vi kan for å redusere kostnaden for og legge til rette for bruk av bil og tilsvarende transport.

Nullvisjonen, en visjon om stadig færre dødsfall og skader på veier, skal være et styrende element i veipolitikken. Det er vårt mål å vise at det gjøres best med full sivil styring og gjennomføring av veiprojekter.

Kollektivtransport

Liberalistene ser stor nytte av og verdi i kollektivtransport. Det kan være rimelig, gi mindre press på veiene og virke positivt på lokale miljøer. Hvis flere skal benytte kollektivtransport må tilbudet økes og forbedres. Derfor vil Liberalistene åpne for fri konkurranse uten offentlige tilskudd, og la det sivile samfunnet konkurrere om å levere de beste løsningene. Dette krever lovendringer, og alt som er mulig vil gjøres for å påvirke Stortinget i den retningen.

Kollektivtrafikk er generelt satt ut på anbud, en løsning som kunstig gjøres kostbar og lite miljøvennlig. Det er flere eksempler på at anbudsspesifikasjonene er så rigide at både etablerte og nye potensielle aktører vegrer seg for å delta.

Liberalistene vil derfor:

- Skape forutsigbarhet for tilbyderne ved å forlenge anbudsperioder
- Redusere krav til bruk av spesialtilpasset utstyr og lokale spesialkrav

Bompenger

Liberalistene vil legge til rette for privat veibygging og er prinsipielt for brukerfinansierte veier.

Liberalistene er motstandere av å benytte bompenger som inndrivning av ekstra skatt, og mot å bruke bompenger til å finansiere andre prosjekter enn det de blir innført for og kommunisert å skulle gjøre i utgangspunktet. Liberalistene kan støtte lokale prosjekter basert på bompengefinansiering, der det gir totaløkonomisk god avkastning.

Sikkerhet og miljø

Trygg transport er viktig for alle og Liberalistene mener at nullvisjonen bør være et element i alle transportløsninger. Vi er også for at aktører kan ta i bruk ny teknologi og bruke transportmidler med elektrisk, hydrogen og hybride drivlinjer, der slike løsninger ikke krever subsidiering.